

Το κρίμα του Θεού

Ορθοδοξία / Θεολογία

Αρχιμανδρίτης Πέτρος, Καθηγούμενος Ιεράς Μονής Τιμίου Προδρόμου Έσσεξ Αγγλίας

Στη ζωή αυτή, όλοι οι άνθρωποι συναντάμε τρεις νόμους. Μόλις έρθουμε στον κόσμο αυτόν, ακόμη και αν η ζωή μας διαρκεί μόνο μία μέρα, ο πρώτος νόμος που συναντάμε είναι ο νόμος της αμαρτίας: «τις γαρ καθαρός έσται από ρύπου αλλ' ουθείς εάν και μία ημέρα ο βίος αυτού επί της γης» (Ιώβ 14,4-5).

Επίσης, είναι αναπόφευκτο να αντιμετωπίσουμε τον νόμο του θανάτου. Αν και πολλοί άνθρωποι αποφεύγουν να σκεφθούν τον θάνατο, αυτή όμως είναι η πιο βέβαιη αλήθεια. Η ζωή μας έχει ένα τέλος. Τρίτον, συναντάμε τον νόμο της χάριτος, που έχει έρθει στη γη με την ενανθρώπιση του Χριστού, το Πάθος και την Ανάστασή Του, αλλά και με τη δωρεά της Πεντηκοστής. Ανάλογα με το πως τοποθετούμαστε σε σχέση με τους νόμους αυτούς στην παρούσα ζωή, οι νόμοι αυτοί μπορούν να καθορίσουν την αιωνιότητά μας. Ο Θεός δημιούργησε τον Αδάμ και τον προίκισε με αυτό που οι Πατέρες αποκαλούν «νοερή δύναμη», με την οποία μπορούσε να ατενίσει το Πρόσωπο του Θεού και να ζει συνεχώς στην παρουσία Του. Όταν ο Αδάμ ενέδωσε στην εισήγηση του εχθρού, η προσοχή του στράφηκε

στον εαυτό του και η συνέπεια ήταν η πτώση του: ο Αδάμ εξορίστηκε από τον τόπο της παρουσίας του Θεού και καταδικάστηκε να σέρνεται πάνω σε αυτή τη γη που ήταν πλέον καταραμένη λόγω της παρακοής του. Από τη μεγάλη Του αγάπη, ο Θεός, αμέσως μετά την πτώση του Αδάμ, συνέζευξε πόνο και θάνατο στην ηδονή ως δίκαιη τιμωρία, ώστε η αμαρτία να μην γίνει αθάνατη (βλ. Α' Κορ. 11,32). Στην πραγματικότητα, ο θάνατος είναι πράξη του ελέους του Θεού. Επομένως, η άδικη αμαρτωλή ηδονή του Αδάμ και η ανυπακοή του στον Θεό είχαν ως επακόλουθο τη δίκαιη τιμωρία του πόνου και του θανάτου.

Από τότε, εξαιτίας του φόβου του θανάτου, ο άνθρωπος αναζητά ψεύτικη παρηγοριά και ψευδοστηρίγματα στην αμαρτία, και όσο περισσότερο αμαρτάνει, τόσο περισσότερο ο θάνατος διεισδύει στη ζωή του. Μόνο ένας άδικος θάνατος, ένας θάνατος που δεν έχει σαν προπομπό την αμαρτία, θα μπορούσε να βάλει τέρμα σε αυτόν τον φαύλο κύκλο, και αυτή η νίκη επί του νόμου του θανάτου πραγματώνεται στο Πρόσωπο του Χριστού. Εκείνο που είναι πραγματικά ακατάληπτο για εμάς είναι το γεγονός ότι ενώ ο Χριστός «αμαρτίαν ουκ εποίησε», ωστόσο πήρε πάνω Του εκουσίως τον καρπό της αμαρτίας, που είναι ο θάνατος. Μόνο ο άδικος θάνατός Του μπορούσε να καταδικάσει τον δίκαιο θάνατό μας, τον οποίο επέφερε η αμαρτία. Ο Κύριος έπρεπε να καταδικάσει τον θάνατο «εν τη σαρκί αυτού» (πρβλ. Εφεσ. 2,15) δια του Σταυρού, διότι σε ό, τι κάνει, η δικαιοσύνη Του προηγείται της παντοδυναμίας Του. Ο Θεός δεν έχει δικαιοσύνη, έχει έλεος. Γι' αυτό και ο Αββάς Ισαάκ ο Σύρος λέει «μην πεις πως είναι δίκαιος ο Θεός, διότι πού φαίνεται η δικαιοσύνη Του, στο ότι ενώ εμείς είμασταν όλοι «εν αμαρτίαις» ο Χριστός πέθανε για εμάς; Όμως αυτό δεν είναι δικαιοσύνη».

Η μεγαλύτερη μαρτυρία της αγάπης του Θεού για τον άνθρωπο είναι η φρικτή φωνή του Κυρίου Ιησού πάνω στον Σταυρό «Θεέ μου, Θεέ μου, ινατί με εγκατέλειπες;» (Ματθ. 27,46). Ο Χριστός ταυτίστηκε με τον άνθρωπο σε τέτοιο βαθμό που πήρε πάνω Του ακόμη και την εγκατάλειψη από τον Θεό, που ο άνθρωπος δικαίως υπέμεινε, λόγω της αποστασίας του. Δέχθηκε ο Κύριος να περάσει μέσα από αυτήν την εγκατάλειψη, στον τόπο μας, χάριν του ανθρώπου, για να μας θεραπεύσει από τον χωρισμό μας από τον Θεό. Μόνο μετά τον άδικο θάνατό Του αποκάλυψε την παντοδυναμία Του. Πως φανερώθηκε η παντοδυναμία Του; Με το ότι τώρα πλέον χαρίζει σε όλους μας μια καινούργια γέννηση, η οποία δεν έχει ως προπομπό την αμαρτία. Η νέα αυτή ζωή μας δίδεται στο βάπτισμά μας και ενεργοποιείται με την τήρηση των εντολών του Χριστού. Προηγουμένως, ο πόνος και ο θάνατος ήταν απλώς ένα χρέος που έπρεπε να πληρώσουμε για την πτώση μας, αλλά μετά τον Χριστό, αφού δεχόμαστε την καινούρια αυτή γέννηση στο βάπτισμα, όταν σηκώνουμε τον προσωπικό μας σταυρό για χάρη της εντολής του Χριστού, μυούμαστε στον μεγάλο Σταυρό του Σωτήρα μας.

Ο απ. Παύλος λέει ότι ο Χριστός «κατέκρινεν την αμαρτίαν εν τη σαρκί» (Ρωμ. 8,3), ενώ ο απ. Πέτρος λέει, «Χριστού ουν παθόντος σαρκί και υμείς την αυτήν έννοιαν οπλίσασθε, ότι ο παθών σαρκί πέπαυται αμαρτίαις» (Α' Πέτρ. 4,1). Αναφέρω τους όρους αυτούς, θάνατο και αμαρτία, διότι αποτελούν το σχήμα που χρησιμοποιεί και ο Άγιος Μάξιμος στην 61η επιστολή του προς Θαλάσσιον, όπου εξηγεί ευφυέστατα ότι στον Αδάμ η φύση μας καταδικάσθηκε σε θάνατο μέσω της αμαρτίας, ενώ στον Χριστό είναι η αμαρτία που καταδικάσθηκε σε θάνατο. Ο Θεός

έπλασε τον Αδάμ με τη δύναμη να απολαύσει άρρητα την παρουσία του Θεού· ο Αδάμ όμως έστρεψε τη δύναμή του αυτή προς τις αισθήσεις του και τα αισθητά, και επομένως απέκτησε γνώση «αδικωτάτης ηδονής», δηλαδή της παρά φύσιν ηδονής. «Η άδικη ηδονή» είναι η ένδοση του Αδάμ στην εισήγηση του εχθρού να γίνει θεός χωρίς τον Θεό. Γι' αυτό ο Χριστός προσέφερε στον Άγιο Σιλουανό το αντίδοτο της άδικης ηδονής του Αδάμ - τη μνήμη του θανάτου και του άδη, ως την ασφαλέστερη οδό να συναντήσει τον Θεό.

Στην άδικη ηδονή «κατά πρόνοιαν ο της υμών σωτηρίας κηδόμενος παρέπηξεν, ώσπερ τινά τιμωρόν δύναμιν, την οδύνην, καθ' ήν του σώματος φύσει νόμος, περιορίζων της του νου μανίας παρά φύσιν επί τα αισθητά κινουμένην την έφεσιν», γράφει ο Άγιος Μάξιμος. Την άδικη ηδονή διαδέχεται δίκαιος πόνος και επομένως είναι πια αδύνατο να βιώσουμε ηδονή χωρίς οδύνη. Όταν είπε ο Θεός: «αν φάγητε απ' αυτού θανάτω αποθανείσθε» (Γεν. 2,17), στην πραγματικότητα αυτό ήταν μία πράξη αγάπης με σκοπό να περιορίσει την παραφροσύνη του νου του ανθρώπου. Ξέρουμε πολύ καλά ότι πεθαίνουμε και να πως ζουν οι άνθρωποι πάνω στη γη - ο νόμος της αμαρτίας κατακυριεύει τον κόσμο. Ο άνθρωπος ζει σαν να μην πέθαινε ποτέ. Φανταστείτε να μην υπήρχε η δίκαιη τιμωρία του θανάτου. Ο άνθρωπος απλώς θα χανόταν μέσα στην παραφροσύνη αυτή της αμαρτίας. Αφού έφαγε από τον καρπό του δέντρου, ο Αδάμ πρώτα υπέστη πνευματικό θάνατο, και έπειτα ήρθε και ο σωματικός θάνατος ως φυσικό επακόλουθο. Επομένως, την άδικη ηδονή διαδέχθηκε η δίκαιη τιμωρία, η οποία ήταν οδύνη και θάνατος. Αμαρτήσαμε και οφείλουμε να πληρώσουμε το χρέος μας με θάνατο, ενώ ο Χριστός υπέστη αναίτιο θάνατο, χωρίς να έχει ανάγκη να εξοφλήσει κανένα χρέος.

Μετά από την πτώση του Αδάμ, η γέννησή μας στον κόσμο αυτό έχει άδικη ηδονή ως προπομπό και συνεπώς είναι καταδικασμένη σε δίκαιο θάνατο. Απολύτως κανείς δεν είναι από τη φύση του ελεύθερος «της καθ' ηδονήν εμπαιθούς γενέσεως». Μόνο η γένεση του Χριστού «εκ Πνεύματος Αγίου και Μαρίας της Παρθένου» ήταν ελεύθερη από την αμαρτία. Κάθε φορά που ο άνθρωπος θέλει να αποφύγει τον πόνο, καταφεύγει σε ηδονή, και έτσι ο φόβος του θανάτου τον βυθίζει ακόμη περισσότερο στην αμαρτία: όσο περισσότερο παραδίδεται στην ηδονή, τόσο περισσότερο ο θάνατος εισέρχεται στη ζωή του, ώστε να μην μπορεί να γλυτώσει από τον αέναο και φαύλο αυτό κύκλο: αμαρτία - θάνατος - πάλι αμαρτία. Ο Χριστός γεννήθηκε σε αυτό τον κόσμο χωρίς αμαρτία και έζησε αναμάρτητη ζωή. Συνεπώς, δεν θα έπρεπε να πεθάνει. Ωστόσο, εκουσίως πήρε επάνω Του τις συνέπειες της αμαρτίας, που είναι ο θάνατος, και με τον τρόπο αυτό νίκησε τον θάνατο στην ίδια Του τη σάρκα: «θανάτω θάνατον πατήσας».

Ο άδικος θάνατος του Χριστού καταδικάζει τον δίκαιο θάνατο που επιφέραμε

πάνω μας μέσω της άδικης ηδονής, και μας παρέχει «δίκαιη ηδονή», δίκαιη χαρά, που είναι η αιώνια ζωή, η αποκατάσταση της ανθρώπινης φύσεως και η εκπλήρωση του προορισμού με τον οποίο ο Θεός δημιούργησε τον άνθρωπο. Μέσα από τον θάνατό Του, ο Χριστός ελευθέρωσε τον άνθρωπο από τον δίκαιο θάνατο της αμαρτίας. Παρέδωσε τον Εαυτό Του στον θάνατο, και με αυτό τον τρόπο μετέτρεψε τον θάνατο σε εν δυνάμει ζωή και την αδυναμία του ανθρώπου σε όπλο για την εξάλειψη της αμαρτίας και του θανάτου. Μετά την πτώση του Αδάμ, ο θάνατος ήταν το όπλο με το οποίο η αμαρτία κατέστρεφε τον άνθρωπο· εν Χριστώ όμως, ο θάνατος είναι πλέον το όπλο με το οποίο Αυτός εξαλείφει την αμαρτία. Δεν υπάρχει άλλη οδός: να ζούμε Χριστιανική ζωή σημαίνει να παίρνουμε πάνω μας θάνατο, να γινόμαστε ευάλωτοι σαν τον Χριστό. Γι' αυτό ο Χριστός προσέφερε θάνατο στον Άγιο Σιλουανό. «Κράτα τον νου σου στον άδη και μην απελπίζεσαι»· με άλλα λόγια: «Μην δειλιάσεις να πορευθείς προς τα κάτω έως τέλους, διότι εκεί βρίσκομαι Εγώ». Ο Γ. Σωφρόνιος έλαβε επιβεβαίωση από τον Άγιο Σιλουανό για το να στέκεται στο χείλος της αβύσσου με απόγνωση, και γι' αυτό μπορούσε πλέον να εξασκεί την επιστήμη αυτή χωρίς αμφιβολία, εις τέλους. Και γνωρίζουμε ότι με τον τρόπο αυτό η ανθρώπινη φύση αγιάζεται πραγματικά και γίνεται «έτερη», όχι «παρά φύσιν» αλλά όντως «κατά φύσιν», όπως δημιούργησε ο Θεός τον άνθρωπο εξ' αρχής.

[page_end]

Με τα Πάθη Του, ο Χριστός αποκατέστησε τη φύση μας και μας χάρισε αναγέννηση, την οποία όλοι λαμβάνουμε στο Βάπτισμά μας και που μέσω του πόνου τελειώνει στη θεία ηδονή της μελλούσης ζωής. Ο Άγιος Μάξιμος αναφέρει εδώ κάτι πολύ σημαντικό: ο Χριστός νίκησε τον θάνατο και έδωσε αιώνια ζωή σε όλη την ανθρώπινη φύση με τρόπο γενικό, αλλά το ίδιο κρίμα πρέπει να επαναληφθεί με ιδιαίτερο τρόπο στον καθένα από εμάς. Εν Χριστώ, λαμβάνουμε μία δεύτερη, πνευματική γέννηση, που δεν έχει ως προπομπό την αμαρτία και μας δίδεται με το Βάπτισμα. Ωστόσο, η χάρη του Βαπτίσματος παραμένει αδρανής αν δεν την ενεργοποιήσουμε στη ζωή μας μέσω της μετάνοιας και της τήρησης των εντολών. Η καλύτερη οδός για την τήρηση των εντολών είναι με το να κρατάμε τον νου μας στον άδη, διότι έτσι μιμούμαστε το κρίμα του Χριστού, νικώντας τον θάνατο με τον θάνατο. Αν έχουμε πράγματι αναγεννηθεί εν Χριστώ, το κρίμα του Χριστού πρέπει να επαναλαμβάνεται στη ζωή μας, και το κρίμα Του ήταν ότι πήρε πάνω Του άδικο θάνατο και οδύνη. Αν στη μετάνοιά μας ακολουθούμε τον Χριστό πηγαίνοντας προς τα κάτω, τα παθήματά μας αφομοιώνονται στα παθήματα του Χριστού, ο Οποίος κάνει τον σταυρό μας Σταυρό Του και μας ανταποδίδει τη δόξα Του. Γι' αυτό ο απ. Πέτρος λέει: «ποιόν γαρ κλέος ει αμαρτάνοντες και κολαφιζόμενοι υπομενεείτε; αλλ' ει αγαθοποιούντες και πάσχοντες υπομενεείτε,

τούτο χάρις παρά θεώ» (Α' Πέτρ. 2,20), «κομείσθε τον αμαράντινον της δόξης στέφανον» (Α' Πέτρ. 5,4).

Το κρίμα του Υιού του Θεού ήταν η εκπλήρωση της εντολής που είχε λάβει από τον Θεό Πατέρα. Κατά παρόμοιο τρόπο, και εμείς όταν υπομένουμε παθήματα χάριν των εντολών του Κυρίου, τότε επαναλαμβάνεται και σε εμάς το κρίμα του Υιού Του. Γι' αυτό και οι Πατέρες της Φιλοκαλίας μας λένε πως εκείνος που έχει λάβει εντολή και την εκπληρώνει, αυτός φέρει μέσα του μυστικά όλη την Αγία Τριάδα. Τότε, και ο δικός μας πόνος και τα παθήματά μας μπορούν να γίνουν καταδίκη του θανάτου. Αν κατανοήσουμε την αρχή αυτή, δεν θα πέσουμε ποτέ σε απόγνωση στη ζωή μας.

Το κρίμα του Θεού μπορεί και πρέπει να επαναληφθεί στον οίκο του Θεού, που είμαστε εμείς (Α' Πέτρ. 4,17). Αν γνωρίζουμε ότι έχουμε έναν Θεό που μας γνωρίζει και μας καταλαβαίνει καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο, θα ακολουθήσουμε το υπόδειγμα των αγίων: όλη μας η ζωή θα είναι μία συνεχής συνομιλία μαζί Του. Ο νους του Χριστού ήταν συνεχώς στον Πατέρα, η διαλογή Του ήταν μαζί Του ακόμη και στη Γεθσημανή και πάνω στον Σταυρό. Η «μυστική» δύναμή Του ήταν η γνώση που είχε του Θεού Πατέρα, όπως λέει ο Γέροντας Σωφρόνιος. Αυτό βλέπουμε και στους αγίους: εξαιτίας της αδικίας των ανθρώπων και της κακίας του εχθρού, μερικοί αποστερήθηκαν τα πάντα στη ζωή τους, την υγεία τους, ακόμη και τα πιο αναγκαία υλικά αγαθά. Ωστόσο, το μόνο πράγμα που δεν επέτρεψαν ποτέ στον εχθρό να τους το στερήσει ήταν η γνώση του Κυρίου. Πολλές φορές ο Θεός παραχώρησε στους αγίους να περάσουν από στενή οδό και να εγκαταλειφθούν από Αυτόν, ώστε να γνωρίσουν το πλήρωμα του μυστηρίου της αγάπης του Χριστού. Αν έχουμε τη γνώση και την αποφασιστικότητα αυτή, δεν θα κλονισθούμε στη ζωή μας· ακόμη και αν πηγαίνουμε πάνω κάτω, θα μάθουμε να συνδιαλεγόμαστε πάντα με τον Λυτρωτή μας και τον Θεό μας.

Σε περιόδους κρίσεως δεν πρέπει να επιδιώκουμε ψευδο-παρηγορίες, αλλά να στρεφόμεστε προς Αυτόν που έβαλε τον Εαυτό Του κάτω από κάθε πλάσμα. Το κρίμα του Θεού δεν είναι άλλο παρά η «πεπυρωμένη» αγάπη Του. Ο Γέροντας Σωφρόνιος λέει ότι την Ημέρα της Κρίσεως, στο Φως της Θείας αγάπης, όλη η ζωή μας θα φανερωθεί σαν μία στιγμή ενώπιον του Θεού σαν ένα ποτήρι νερό, στο οποίο μπορεί κανείς να δει αν υπάρχει κάτι ακάθαρμο. Αν έχουμε εξαγνίσει τη ζωή μας, εκείνη την ημέρα θα φανερωθεί. Αν κάθε φορά που υποφέρουμε από μια δοκιμασία στη ζωή αυτή παραδίδουμε τον εαυτό μας στην κρίση του Χριστού, αυτό θα μας φέρει πολύτιμο θησαυρό: τη γνώση του Χριστού, που είναι το μόνο που παίρνουμε μαζί μας στην άλλη ζωή. Οι Άγιοι Πατέρες μας «κατέχονταν» από τον νου του Χριστού, από τον ταπεινό τρόπο με τον οποίο επέλεξε να μας σώσει, και αυτό τους έκανε δυνατούς.

Ένα τέτοιο παράδειγμα βρίσκουμε στην Παλαιά Διαθήκη, στο πρόσωπο του Πατριάρχου Ιακώβ. Ο Ιακώβ προσευχήθηκε όλη τη νύχτα στην έρημο, όταν ο αδελφός του, ο Ησαύ, τον κυνηγούσε για να τον σκοτώσει. Πάλευε ακόμη και με τον Θεό λέγοντας: «Δεν θα σε αφήσω μέχρι να με ευλογήσεις». Τότε, ο Θεός ήρθε και πλήγωσε τον Ιακώβ στον μηρό του. Την πληγή αυτή ο απ. Παύλος θα αποκαλέσει αργότερα «περιτομή της καρδιάς». Κάθε άνθρωπος που προσεύχεται εκχύνοντας την καρδιά του ενώπιον του Θεού αναζητώντας την ευλογία Του, θα δεχθεί μία πληγή από τον Θεό και είναι η ταπεινή αυτή πληγή στην καρδιά που πληροφορεί τις καρδιές των γύρω μας, ακόμη και των εχθρών μας. Όταν ο Ησαύ συνάντησε τον Ιακώβ, μόλις τον είδε, τον αγκάλιασε, διότι ηττήθηκε από την

πληγή με την οποία ο ίδιος ο Ιακώβ ήταν «τετρωμένος» λόγω της πάλης του με τον Θεό.

Στο τελευταίο του βιβλίο σχετικά με τον μοναχισμό, ο Πατήρ Ζαχαρίας γράφει: «Η γνώση της αγάπης του Θεού κρύβεται πίσω από την παιδεία Του και η γνώση αυτή διώχνει κάθε φόβο». Όταν ο Θεός μας δοκιμάζει, δεν μας τιμωρεί σαν εχθρούς Του, αλλά μας παιδεύει σαν γνήσια τέκνα Του. Η παιδεία του Θεού είναι η φανέρωση της Πατρικής Του αγάπης και αν το γνωρίζουμε αυτό, τότε διώχνουμε κάθε αρρωστημένη απελπισία.

Τώρα, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού στερούμαστε από την κοινωνία της αγάπης που έχουμε με τους άλλους Χριστιανούς μέσα στη Λειτουργία, αλλά αν κάθε φορά που στερούμαστε από οτιδήποτε στη ζωή μας, παραδιδόμαστε στην Πρόνοια του Θεού με πλήρη εμπιστοσύνη, αυτή η παράδοσή μας θα καταστήσει τον σύνδεσμό μας με τον Θεό όλο και ισχυρότερο. Ο αιώνιος σύνδεσμός μας με τον Χριστό σφραγίζεται από όλες αυτές τις κρίσιμες στιγμές της ζωής μας όταν περνάμε από στέρηση και εγκατάλειψη. Αν παραδώσουμε όλη μας την καρδιά και όλη μας τη ζωή στα χέρια του Θεού λέγοντας, «Γένοιτό μοι, Κύριε, κατά το ρήμα σου», τέτοιες στιγμές θα οικοδομήσουν τον αιώνιο και ακατάλυτο σύνδεσμο της αγάπης με τον Χριστό.

Αρχιμανδρίτης Ζαχαρίας: Αυτή η επιστολή εξηγεί τόσο καθαρά το μυστήριο αυτό, ότι με την αμαρτία ο θάνατος εισέρχεται στη ζωή μας και ότι με εκούσιο αγώνα κατά της αμαρτίας, αιώνια ζωή εισέρχεται στον θάνατό μας. Εδώ έγκειται η ομορφιά της μοναχικής υπακοής: δεν ενδίδουμε στο δικό μας θέλημα, αλλά με την υπακοή κάνουμε το θέλημα του Θεού, και έτσι μας δίνεται δύναμη να νικήσουμε τον θάνατο, ακόμη και μέσα μας. Ο αθώος θάνατος του Χριστού καταδίκασε τον ένοχο θάνατό μας και κάθε φορά που ο άνθρωπος πεθαίνει για χάρη της εντολής, σίγουρα θα δοξασθεί. Αυτή είναι η σπουδαιότητα της εκούσιας ασκήσεως στη μοναχική ζωή, και στη χριστιανική ζωή γενικά: γευόμενοι θάνατο με την εκούσιάζ μας άσκηση, μας δίδεται χάρη να υψωθούμε πάνω από τον θάνατο. Για τον λόγο αυτό το Πάσχα ψάλλουμε «Χθες συνεθαιπτόμην σοι, Χριστέ, συνεγείρομαι σήμερον αναστάντι σοι». Η θεωρία αυτή είναι τόσο σημαντική για τους σύγχρονους ανθρώπους, διότι δεν μπορούν να κατανοήσουν το νόημα του πόνου και πολλοί κατηγορούν τον Θεό γι' αυτό.

Ερώτηση: Βλέπουμε ότι εξαιτίας της αμαρτίας, όχι μόνο η άδικη ηδονή, αλλά και η πνευματική ηδονή συνοδεύεται από οδύνη. Στην ουσία, στη ζωή αυτή, αν ζητούμε πνευματική χαρά, πρέπει να συνοδεύεται από πόνο. Αν όμως είναι δίκαιη, πνευματική ηδονή, γιατί να συνοδεύεται από πόνο;

Αρχιμανδρίτης Ζαχαρίας: Ο πόνος εξαλείφει την αμαρτία και τα πάθη. Όπου δεν υπάρχει πάθος, υπάρχει χαρά, πνευματική ελευθερία, ευδαιμονία. Ένας νεαρός ρώτησε τον Μέγα Ποιμένα: «Αββά, επιτρέπεται ένα ποτήρι κρασί με το φαγητό;» Και ο Άγιος απάντησε: «Αν δεν έχει δαιμόνιο (δηλαδή αν δεν έχει πάθος), ναι». Τότε ο νεαρός ρώτησε τη δεύτερη φορά: «Αββά, επιτρέπεται να πάρω δύο ποτήρια κρασί;» Και πάλι απάντησε: «Αν δεν έχει δαιμόνιο, ναι, επιτρέπεται». Το ίδιο συμβαίνει και στις σχέσεις μας με τους ανθρώπους: το ίδιο στοιχείο μπορεί να είναι μεγάλη αμαρτία και μπορεί να είναι άγιο, εξαρτάται από το που βρίσκεται η καρδιά, από το αν υπάρχει πάθος, άνομη επιθυμία. Για εκείνον που είναι ελεύθερος από τα πάθη, όλα είναι άγια.

Αρχιμανδρίτης Πέτρος: Λέμε «δίκαιη ηδονή» επειδή πρώτα συντελέσθηκε στον Χριστό. Εκείνος εγκαινίασε την οδό και μας έκανε μετόχους της δίκαιης αυτής ηδονής διότι Τον ακολουθούμε, όχι επειδή είναι δίκαιη ανταμοιβή ή αξίωμα που δικαιούμαστε. Όπως λέει ο Άγιος Μάξιμος, για την άδικη ηδονή, ο πόνος είναι τιμωρητική δύναμη, ενώ για την πνευματική, δίκαιη ηδονή, ο πόνος γίνεται όπλο.

<https://bit.ly/3fjyERL>